

Störst i Sverige om nykterhet, alkohol och andra droger

accent

Nº1 2023

En tidning från
IOGT-NTO

Forskningsrapport

Alkohol bakom
högt blodtryck

Kraftsamling

Fyra IOGT-NTO-
förbund kan bli ett

Alkohollobbyn

satsar 90 miljoner
i EU varje år

Folkbildning

Så ska NBV få
bukta med fusk

Delad glädje
och stolthet är
Olle Häggströms
drivkrafter

Gör världen lite nyktrare

”Det funkar ju bra utomlands”

Argumentet ”Det fungerar ju bra utomlands” är återkommande i debatten om alkohol och andra droger: ”Alla andra länder klarar sig ju utmärkt utan den svenska förmyndarpolitiken”, och ”I sydliga länder klarar folk att dricka alkohol utan problem”. Tongångar i samma anda hörs i legaliseringsdebatten för cannabis: ”Det går ju bra i USA och Kanada, och om cannabis blir lagligt så slutar de kriminella gängen att skjuta på varandra”.

Men sanningen är att det inte alls går bra i resten av världen. I Amsterdam kämpar borgmästaren för att införa begränsningar av cannabismarknaden på grund av problemen, i USA har legaliseringen av cannabis ökat alkoholdrickandet och antalet barn som av misstag fått i sig cannabis ökar. I Afrikanska länder drivs unga in i alkoholberoende av skrupelfria alkoholjättars stenhårda marknadsföring, och i England och Australien håller befolkningen på att supa ihjäl sig. I vårt grannland Finland har antalet döda i förtid ökat efter att det blivit fritt fram att sälja starköl i livsmedelsaffären. För att nämna några exempel från Accents rapportering. Så att det ”går bra” är rent önsketänkande – och i botten ligger hänsynslösa vinstintressen.

Ulrica Ambjörn
chefredaktör

PS Som synes
är Accent
(av ekonomiska skäl)
tunnare – på webben
publicerar vi varje vardag:
accentmagasin.se

accent Pressläggning: 8 mars Nästa nummer: 16 juni
Ulrica Ambjörn chefredaktör och ansvarig utgivare,
073-372 62 51, ulrica.ambjorn@iogt.se Eva Ekeroth
reporter, 073-372 62 50, eva.ekeroth@iogt.se Layout och produktion Spektra
Omslag Foto: Elin Nerpin Adress Accent, Box 12825, 112 97 Stockholm, Tryck
Stibo, Katrineholm Obeställt material Accent ansvarar inte för insänt obeställt
material. Allt innehåll i Accent lagras och kan publiceras elektroniskt. ISSN 0345-
0406. Medlem i Sveriges tidskrifter. Svanenmärkt. Adressändring görs till
medlemservice@iogt.se eller 08 672 60 38 Webb accentmagasin.se

Tipsa redaktionen!
accent@iogt.se

Foto: Gavin St. Ours, Yomex Owo/Flickr/CC BY 2.0

Nytt alkoholråd: Drick inte alls

Kanada Accent rapporterade i höstas att det pågår diskussioner på flera håll i världen om en kraftig sänkning av vad som anses vara riskkonsumtion av alkohol.

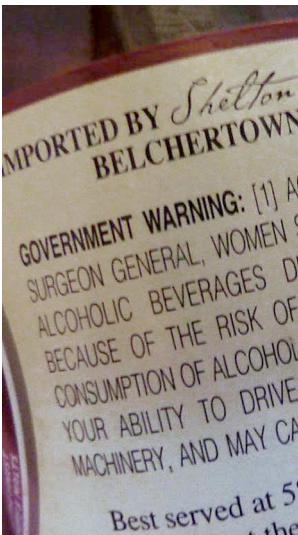
I januari kom beskedet från The Canadian Centre on Substance Use and Addiction CCSA, att ingen mängd är säker. För alla gäller att ju mindre alkohol desto bättre. Den som dricker tre–sex glas löper ökad risk för cancer. Och för den som dricker sju glas eller mer per vecka ökar risken betydligt att drabbas av hjärt-kärlsjukdom eller stroke. För varje glas ökar risken ytterligare att drabbas av alkoholrelaterade skador. Att dricka fler än två standardglas vid ett och samma tillfälle ökar dessutom risken att skada sig själv eller andra.

Eva Ekeroth

”Finns det en liten nykterhetsaktivist som mailar?”

Det undrar cannabisaktivisten **Otto Larsson** i Cannabis i fokus, som beklagar sig över att Stockholms stad nekar honom att projicera cannabisblommor på stadshusets fasad och därmed även att genomföra en cannabiskonferens där i vår.

Foto: FlickrBods

Varningstexter godkänns av EU

Irland Sedan 2018 har Irland velat införa krav på hälsovarningar på alkohol. EU-kommissionen bad Irland återkomma med förtydliganden. I juni förra året lämnade Irland in ett nytt och mer detaljerat förslag som EU-kommissionen godkänt. Dock protesterar företrädare för alkoholindustrin kraftigt. Förutom varningstext måste alkohol- och kaloriinnehållet i produkten deklarerar, och adressen till webbsidan askaboutalcohol.ie (fråga om alkohol) visas.

Eva Ekeroth

Foto: Istockphoto

Alkohol riskfaktor för högt blodtryck

En av de främsta orsakerna till hjärtdöd är högt blodtryck. Ändå informeras sällan patienter om riskerna med alkohol.

Årets forskningsrapport Många svenskar har högt blodtryck – den största påverkbara riskfaktorn för hjärt-kärlsjukdom.

– Det är en av de ledande orsakerna bakom dödsfall i hjärtinfarkt och hjärtsvikt. Dessutom är det en av de viktigaste orsakerna till stroke, säger Timothy Naemi, föreståndare för Canadian Institute for Substance Use Research i British Columbia i Kanada, och en av forskarna bakom IOGT-NTO:s senaste forskarrapport: *Alkohol och högt blodtryck*.

Patienterna får sällan information om riskerna. Timothy Naemi, som själv är läkare, menar att det

beror på flera saker:

– Läkare vet inte mycket om alkohol, de dricker själva och vill inte veta, och de är rädda att sära sina patienter.

Myndigheterna underlättar inte heller. Enligt rapporten inkluderar endast hälften av världens riktlinjer för högt blodtryck rekommendationer om att minska alkoholkonsumtionen. Enligt Timothy Naemi är det dock viktigt för patienterna att få information om riskerna.

Foto: Eva Ekeroth

Timothy Naemi

– Särskilt för personer med andra åkomor, till exempel diabetes.

En styrka i forskningen om alkohols inverkan på blodtrycket är att de studier som finns har gjorts på olika sätt.

– Vi har tittat på alla slags studier och lagt ihop dem som ett stort pussel. Bilden som framträder är tydlig: Ju mer du dricker desto högre blir ditt blodtryck och desto större är risken för hjärt-kärlsjukdom.

Särskilt farligt är berusningsdrickande.

– När man dricker en större mängd alkohol ökar trycket i blodkärlen. För att skydda sig mot det ökade trycket blir kärlen styvare. Så småningom blir styvheten permanent.

Kan vi en gång för alla slå fast att alkohol inte är bra för hjärtat?

– Absolut! Alla resultat är tydliga: ju mindre alkohol desto bättre.

Enligt rapporten visar studier att en så måttlig genomsnittlig ökning som 2 mm Hg (millimeter kvicksilver) i en befolkning ökar dödsfallen i stroke med 10 procent, och i kranskärlsjukdom med 7 procent. En sänkning av det genomsnittliga blodtrycket med 2 mm Hg kan medföra 4 procents lägre dödlighet i hjärtsjukdomar, 6 procent lägre dödlighet i stroke, och 3 procent lägre dödlighet totalt.

Att minska konsumtionen är den mest effektiva åtgärden enligt forskarna.

Eva Ekeroth

➕ Läs mer på accentmagasin.se.

Pengar till alkobommar

Trafiksäkerhet Trafikverket ska på regeringens uppdrag dela ut 54 miljoner kronor till alkobommar. Bidrag ges till aktörer som vill etablera anläggningar för nykterhetskontroll, i hamnar eller på andra ställen i anslutning till allmän trafik.

Ulrica Ambjörn

Nätvinhandel till Högsta domstolen

Distanshandel Tvisten mellan Systembolaget och vinleverantören Winefinder ska nu prövas av Högsta domstolen. Systembolaget anser att Winefinder bedriver detaljhandel i Sverige, och att såväl deras marknadsföring som verksamhet strider mot en svenska alkohollagen.

Eva Ekeroth

Foto: Jens Wingren

Departementsbyte oroar IOGT-NTO

Systembolaget Ansvarat för Systembolaget övergick den 1 januari från socialdepartementet till finansdepartementet. ”Ett märkligt och oroväckande beslut. Om flytten får regeringen att se Systembolaget som ett bolag som ska generera så stora intäkter som möjligt så är jag väldigt orolig”, kommenterar Lucas Nilsson, förbundsordförande IOGT-NTO.

Eva Ekeroth

”Personligt engagemang är grunden”

Utan sina medlemmar är en folkrörelse som IOGT-NTO ingenting. Ingen kan göra allt, men alla kan göra något för en nyktrare värld.

TEXT Eva Ekeroth FOTO Elin Nerpin

Olle Häggström, ordförande i IOGT-NTO:s distrikt Mitt och bosatt i Drömmen, väster om Örnsköldsvik, har ägnat hela livet åt nykterhetsfrågor.

– Det sitter nog i generna. Min morfar var väldigt engagerad, i både politiken och nykterhetsrörelsen. Så engagerad att han ibland försummade att sköta gården.

Arvet gick vidare till nästa generation, och till nästa. Och på den vägen är det. Olle Häggström beskriver sig själv som en tävlingsmänniska.

– Människor gillar att lyckas. Det är det som lockar i idrotten, men min kropp har aldrig varit skapt för idrott. Däremot är jag duktig på att organisera. Då får jag bekräftelse och uppskattning. Att jag har en tävlingsinstinkt märks när vi till exempel ska värva medlemmar. Då vill jag få ett bra resultat.

När han gick i pension 2018 hade han varit anställd i nykterhetsrörelsen i 45 år.

– Nästan hela tiden har jag haft ideella uppdrag parallellt. Jag tror det är bra att

ha en fot kvar i myllan om man ska förstå verksamheten.

Även som pensionär har engagemanget fortlevt. Anledningen är gemenskapen han känner i folkrörelsearbetet.

– Att få dela stoltheten och glädjen med andra när man genomfört ett bra arrangemang, fått prata med politiker eller lyckats rekrytera nya medlemmar – det är drivkraften.

Något han ogillar är lösa trådar.

– Det värsta jag vet är satsningar som dras i gång och aldrig avslutas. Blev det inte som vi tänkt måste vi bestämma oss för att lägga ner.

För att undvika att saker blir hängande i luften arbetar distrikt Mitt med en beslutslogg.

– När vi beslutat om någon ny verksamhet bestämmer vi vad som ska göras och vilka som är ansvariga. Då markeras aktiviteten som gul. Blir den klar så markeras den som grön. Blir det stopp så blir den röd. Är stoppet inte bara tillfälligt så beslutar vi att det här ska vi inte göra.

Bäst tycker han om att se långsiktiga resultat av sitt arbete. Han berättar om när han

härömmåret gick in på Café skogens hemsida (IOGT-NTO-rörelsens fritidsgård i Örebro).

– Då råkade jag se att en kille som jag värvade för många år sedan nu sitter i styrelsen där. Att tänka på vad han, och andra som jag lockat till rörelsen, har åstadkommit genom åren och hur många de i sin tur mött får mig att känna att man gör skillnad.

Motgångar är inget han låter sig nedslås av.

– Människor som säger ”Det där går inte” ser jag som en utmaning. Men visst är det motigt ibland. Jag har ju varit med om många föreningsnedläggningar, men jag väljer att se om det kan finnas några öppningar. Om vi inte får ihop en styrelse kanske vi kan hitta några som kan tänka sig att göra några aktiviteter under året.

Olle Häggström är också politiskt engagerad.

– Jag tycker att det är bra att vara engagerad på flera håll. Då får man lite större perspektiv. Jag tror också att IOGT-NTO haft nytta av mitt politiska engagemang. Jag tar med mig idéer och kan föra in IOGT-NTO:s frågor i politiska sammanhang. Men jag

försöker alltid tänka på vem jag representerar och tar alltid av mig partinålen när jag företräder IOGT-NTO.

Det nätverk han fått genom att vara engagerad på flera ställen är ovärderligtoch har resulterat i flera livaktiga samarbeten.

– IOGT-NTO har aldrig varit så stort att vi kan förändra världen själva. Då gäller det att få andra med sig. Men nätverk byggs inte från en dag till nästa. Man måste börja tidigt att lära känna människor och vinna förtroende.

Hans tips för att engagera fler är att hitta uppdrag som snabbt ger resultat.

– Vi behöver lågtröskelaktiviteter, som att hjälpa till att dela ut flygblad. Sedan tror jag på att prata med medlemmarna och höra vad de kan tänka sig att göra. Vi har som mål att ringa hundra medlemmar per termin från distriktets sida. Jag tror mycket på det personliga samtalet.

När frågan om en eventuell sammanslagning av IOGT-NTO-rörelsens fyra förbund kom upp (Se sidan 8) reagerade Olle Häggström med ett "Äntligen!".

– Så har vi jobbat till häromåret då IOGT-NTO:s distrikt blev större. Fram till dess valde vi samma styrelse vid tre årsmöten: IOGT-NTO:s, UNF:s och Junis.

Så när ett tätt samarbete precis avslutats så kommer ett förslag om att återuppta det, och Olle Häggströms reaktion är "äntligen!".

Händer det aldrig att du blir less på alltihop?

”Varje samtal spelar roll. Är vi fler som förmedlar ett budskap så förändrar vi lite i taget.”

Irma Kilim

– Jo, särskilt när jag är på väg till något möte eller någon aktivitet kan jag undra: Varför lovade jag detta? Men det är väldigt sällan jag känner likadant när jag går därifrån.

Olle Häggströms fru Ingrid Häggström är kassör i IOGT-NTO-föreningen och i Junis-distriktet.

– Trots att hon är rullstolsburen deltar hon i Junis aktiviteter varje vecka. Så vi har engagemanget gemensamt, vilket underlättar.

Irma Kilim, drogpolitisk chef på IOGT-NTO säger att Olle Häggströms nätverk varit till nytta även på förbunds nivå.

– När vi kontaktade en riksdagsledamot visste hon mycket väl vad IOGT-NTO var och hade en positiv bild av oss eftersom hon kände Olle, säger hon.

Hon tycker inte att man ska vara rädd för att ge sig in i alkoholpolitiken även om man inte vill lägga ner så mycket tid som Olle Häggström.

– Man ska alltid utgå från sig själv: Vad tycker jag är roligt? Vad ger mig energi?

Tycker man att det är jobbigt att ringa runt och prata med folk så kanske man inte ska göra det. Och den som är väldigt utåtriktad kanske inte ska vara sekreterare i en förening.

Irma Kilim

Hon tycker också att man ska fundera över vilka frågor man vill engagera sig i.

– Vilka frågor brinner jag för? Ungas rättigheter, gårdsförsäljning? Leta upp fler som tycker som du. Det är roligare att jobba tillsammans.

Men spelar det verkligen någon roll om jag bara gör en liten insats?

– Det spelar jättestor roll! Varje samtal spelar roll. Är vi fler som förmedlar ett budskap så förändrar vi lite i taget.

Vill man inte göra något som är direkt politiskt så kan man göra något annat.

– Om man ordnar ett mingel för allmänheten eller politiker där de får lära känna IOGT-NTO så underlättar det när vi sedan kommer med ett politiskt krav eller förslag. Alla insatser räknas, säger Irma Kilim. ✨

GÖR VÄRLDEN NYKTRARE

- Skriv en insändare.
- Dela IOGT-NTO:s forskningsrapporter i sociala medier, skicka dem till en politiker, och/eller lämna en på din vårdcentral.
- Dela ut flygblad.
- Värva en medlem.
- Skriv ett medborgarförslag.
- Sök efter allierade och gör saker tillsammans.
- Samarbeta med andra föreningar och intressegrupper.
- Bjud in allmänheten till en social aktivitet.
- Och kom ihåg att varje gång du tackar nej till alkohol så kommer ditt sällskap att dricka mindre.

Foto: Sbamuel/Flickr

Alkohol främsta dödsorsak

Finland I de flesta finska regioner är alkohol nu den främsta orsaken till att människor dör i förtid. En ny rapport från the Finnish Consulting Group, FCG, visar att många finländare förlorar år av sina liv på grund av alkohol. I 15 regioner är alkohol den största orsaken till dödsfall som går att förebygga. Skillnaderna mellan könen är stora: Det är 2,3 gånger högre risk att dö för män.

Efter att Finland ändrade alkohollagen 2018 har omkring 160 fler personer har dött varje år av leversjukdomar orsakade av alkohol (läs mer nedan). Ökningen sedan året före lagändringen är 22 procent.

Eva Ekeröth

38,5

miljarder kronor kostade narkotikabruket det svenska samhället år 2020. Kostnaderna delas upp i direkta, indirekta och immateriella.

Källa: Institutet för hälso- och sjukvårdsekonomi som gjort beräkningen för Folkhälsoinstitutets räkning.

Foto: Isbäckphoto

Ökat drickande

Starköl i butik Sämre folkhälsa och ökat ungdomsdrickande är resultat av Finlands nya alkohollag, som trädde i kraft 2018. Då fick starköl och färdiga drinkar med en alkoholhalt på upp till 5,5 procent säljas utanför Finlands alkoholmonopol, Alko. Försäljningen av starköl med en alkoholhalt mellan 4,8 och 5,5 procent, ökade med 600 procent från 2017 till 2019. Dryckesblandningar, med samma styrka, ökade med drygt 500 procent.

Eva Ekeröth

Placeboeffekten stor i ny studie

Studier om smärtlindring av cannabis får positiv mediauppmärksamhet – även om placeboeffekten är stor.

Medicinsk cannabis En studie gjord vid Karolinska institutet jämför olika cannabispreparat med placebo. Smärtans intensitet minskade markant hos patienterna – oavsett om de fick cannabispreparat eller placebo.

– Vi hade med alla slags cannabispreparat: THC, enbart CBD och syntetiska preparat. Dessvärre såg vi ingen skillnad, varken mellan de olika preparaten eller i jämförelse med placebo, säger studiens huvudförfattare Filip Gedin. Detsamma var fallet med en stor studie 2021.

– De fann inte heller någon effekt. Så i dagsläget kan vi inte säga att det finns någon smärtlindrande effekt av cannabis. Däremot var placeboeffekten i den nya studien ovanligt stor.

– Vi fick ett samlat effektmått på 0,6 av placebo, vilket räknas som medelhög till hög effekt.

Totalt granskade forskarna 136 artiklar för att analysera mediagenomslaget. Artiklarna kategoriserades som positiva, negativa eller neutrala, beroende på hur resultaten framställdes. Cannabisstudierna visade sig få stor uppmärksamhet i media jämfört med andra studier. Genomslaget var stort oavsett hur hög responsen för placebo var, och oavsett behandlingseffekten av cannabis.

Kan den positiva uppmärksamheten i media påverka effekten?

– Ja, inom placeboforskningen har man sett att yttre faktorer kan påverka. Kommer man in med en stark förväntan i studien så får du en större placebo-respons. Den övervägande positiva bevakningen kan höja förväntningarna, säger Filip Gedin.

Är det inte bra om sockerpiller fungerar lika bra som läkemedel?

– Som smärtforskare vill jag bara att folk blir smärtfria, men som patient skulle jag vilja veta att jag får den bästa och mest effektiva behandlingen.

Eva Ekeröth

Foto: Jens Wingren, Stefan Zimmermann

Filip Gedin forskar om smärta och smärtmekanismer vid Karolinska institutet.

Foto: Eva Ekeröth

Hallå där
Kjell-Ove Oscarsson

1 Du är ordförande för Drug Policy for the Future, en konferens om narkotikapolitik som 31 maj–1 juni i Stockholm. Vad är syftet?

– Vi tyckte att det behövde göras något på det här området under Sveriges EU-ordförandeskap. Narkotikapolitik är ju väldigt aktuellt, särskilt nu när lagstiftningen luckras upp och även Tyskland vill legalisera cannabis. Vi vill markera att det finns en svensk röst i narkotikapolitiken och att det går att driva en restriktiv och solidarisk narkotikapolitik.

2 Vilka frågor lyfts?
– Det är en bred konferens som inleds av socialministern. Sedan kommer EMCDDA:s chef att redovisa hur drogsituationen ser ut i Europa.

– Vi får också en sammanfattning av vad forskningen visar om cannabis, hur man arbetat med att minska överdoserna i Estland och vad vi kan lära av Portugal. Sedan kommer det att handla mycket om att förebygga, tullen, polisen och civilsamhället berättar om olika projekt.

3 Vilka vänder sig konferensen till?
– Opinionsbildare, politiker och civilsamhället. Alla är välkomna.
– Det är viktigt att det nyktra civilsamhället visar upp sig och visar att vi är en röst att räkna med.

Huvudarrangör för konferensen är Sveriges landsråd för alkohol- och narkotikafrågor, SLAN.
Eva Ekeröth

Ponthus Jessmor, NSF, Jane Segerblom, UNF, Lucas Nilsson, IOGT-NTO, Mona Örjes, Junis, Filip Nyman, UNF.

Foto: Kristina Sperkova

Fyra förbund kan bli ett

”Vi blir starkare tillsammans”, säger Lucas Nilsson, ordförande i IOGT-NTO.

IOGT-NTO-rörelsen Junis, Ungdomens nykterhetsförbund (UNF), Nykterhetsrörelsens scoutförbund (NSF), och IOGT-NTO kan i framtiden gå samman i ett gemensamt förbund – om medlemmarna vill. I januari diskuterade IOGT-NTO-rörelsens förbundsstyrelser frågan gemensamt.

– Vi har kommit till en tydlig slutsats: Vi är starkare tillsammans än var och en för sig, och nu vill vi ta det till nästa nivå i dialog med medlemmarna, säger Lucas Nilsson, ordförande i IOGT-NTO.

– Det här känns superbra och spännande, vi vill gemensamt skapa något nytt. Det blir en omfattande dialog med både fysiska och digitala gemensamma möten under hela våren, säger Mona Örjes, Junis förbundsordförande.

Planen är att processen ska leda fram till konkreta förslag och inriktningsbeslut till Junis, UNF:s och IOGT-NTO:s kongresser i juni, samt till NSF förbunds möte i oktober.

Vilken roll spelar förbundens kärvare ekonomi?

– Vi har en optimistisk framtidstro och gör det här för att vi tror på det. Det är klart att ekonomin gör att processen blir lite mer angelägen och ”nära”, men ekonomin är inte huvudanledningen, säger Lucas Nilsson.

– Ekonomin är en komponent som påverkar hur mycket skillnad vi kan göra, och vi tror att vi löser frågorna bättre tillsammans, säger Mona Örjes.

Filip Nyman, UNF:s förbundsordförande (tillsammans med Jane Segerblom), återkommer till vikten av att få med förbundens 30 000 medlemmar i samtalet.

– Tanken är att tillsammans med medlemmarna lista ut vad som ska förändras och hur det ska bli. Det vet vi ju faktiskt inte ännu, säger han.

NSF förbundsordförande Ponthus Jessmor instämmer.

– Från vårt perspektiv känns det mycket tydligare och konkretare nu att vi vill framåt tillsammans. Men det finns förstås så sjukt många detaljer som vi behöver prata med våra medlemmar ute i landet, säger han.

Vid de förbundsgemensamma dialogmöten som medlemmarna bjudits in till har reaktionerna varierat – de som utbrustit ”Äntligen!” och ”Kör”, de som betonar att förbundens särart och verksamhet, barnens (i Junis) och ungas (i UNF) självbestämmande, samt nuvarande bidragsformer, måste säkras. Flera menar också att processen går för fort, medan andra tvärtom menar att beslut måste fattas och genomföras fort, då en eventuell omorganisation tar fokus och energi från den dagliga verksamheten.

Ulrica Ambjörn

Foto: Nathalie C. Andersson

Avvecklat stöd ”hårt slag”

IOGT-NTO-rörelsen Sidas stöd till civilsamhällets information och kommunikation om bistånd avvecklas. Civilsamhället har kunnat söka pengar från Sida för att i Sverige kommunicera om utvecklingsfrågor. Nu ska stödet, på regeringens initiativ, ses över och avslutas. Medan översynen pågår minskas budgeten från 155 miljoner till 20 miljoner kronor. En av de civilsamhälles-organisationer som påverkas är IOGT-NTO-rörelsens internationella arbete.

För IOGT-NTO-rörelsens del innebär neddragningen enligt Maria Bergqvist, kommunikatör, att de inte kommer kunna ge Junis, UNF, NSF och IOGT-NTO bidrag och stöd för att genomföra aktiviteter för att öka global kunskap och engagemang i samma omfattning som hittills.

Ulrica Ambjörn

2 miljoner drygt. Så många gånger har Vit jul-filmen om hur barn upplever vuxna som druckit visats på Instagram. Under årets kampanj arrangerades 257 Vit jul-aktiviteter för över 11 500 barn och unga, runtom i landet.

Källa: Junis

Ny plattform för utbildning

Alkoholpolitik IOGT-NTO-rörelsen och Movendi har tagit fram avgiftsfria digitala kurser om alkoholens påverkan på utvecklingen i världen. För närvarande finns det fyra kurser: Världens baksmälla, Alkohol som utvecklingshinder, Internationell alkoholpolitik och Deconstructing Alcoholnorm.

Eva Ekeröth
+ Kurserna är tillgängliga på learnaboutalcohol.org.

Foto: istockphoto

Nya rutiner ska stoppa fusk

Nya rutiner efter folkbildningsfiffel välkomnas av nykterhetsrörelsens studieförbund.

Folkbildning Varje år betalas närmare 2 miljarder kronor ut till landets studieförbund. Pengarna fördelas via den ideella organisationen Folkbildningsrådet. I höstas kom Riksrevisionsverket, RRV, med en rapport som innehöll svidande kritik mot såväl studieförbunden, som Folkbildningsrådet och regeringen. Där framgår att det saknas tydliga ramverk för hur de statliga bidragen ska användas, och att uppföljning och kontroll inte fungerat. RRV fann också tydliga tecken på att bidragen använts på fel sätt, bland annat till privat konsumtion, allmänt verksamhetsstöd och till att stötta kommersiella verksamheter.

En brist som RRV pekar på är att studieförbunden själva svarar för kontrollen, samt att de har haft dåliga incitament att rapportera fusk eftersom de då riskerar att få minskade bidrag i framtiden.

Under senare år har en rad bedrägerier och andra felaktigheter upptäckts. 2019 upptäckte NBV att de betalat miljontals kronor för studiecirklar som aldrig genomförts i Skåne. Samma år, och även året därpå, uppdagades bedrägeri mot NBV och flera andra studieförbund i Järvaområdet. Där handlade det om dubbelrapportering av deltagare och redovisning av falska kostnader för nära 2800 studiecirklar.

Vilka konsekvenser har händelserna och kritiken fått för NBV?

Enligt NBV:s kvalitetschef Maria Carlsson har Folkbildningsrådet inför 2022 ändrat hela granskningsprocessen.

– Tidigare har vi granskat efter avslutat verksamhetsår. Nu ligger tyngdpunkten i stället på innevarande år. Det är mycket bättre och ger oss mer utrymme att göra kontroller under pågående verksamhet, bland annat besök, både anmälda och oanmälda. Men just det är inget nytt. Sådana besök har vi alltid gjort, säger hon.

Eva Ekeröth

Foto: Jens Wingren

NBV:s kvalitetschef Maria Carlsson är nöjd med Folkbildningsrådets nya rutiner.

Foto: Privat

Hallå där
Linda Tjälldén

1 Du är projektledare för
Sko-projektet. Vad är det?

–Sko står för samverkan, kunskap och opinionsbildning. Det lokala drogpolitiska engagemanget är en viktig del i IOGT-NTOS arbete med att vara en stark och relevant aktör inom den drogpolitiska arenan. Ett lokalt och regionalt starkt förebyggande arbete är viktigt för människor genom hela livet, och det vill vi öka.

2 Hur går det till?

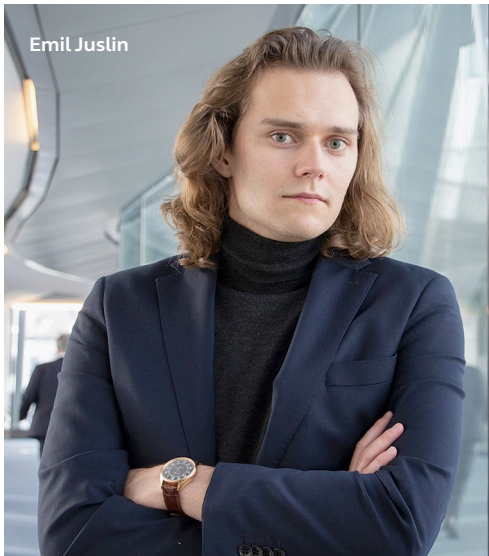
–Vi ser att det bland medlemmar och föreningar finns ett intresse att öka sina kunskaper och för att engagera sig. På olika sätt vill vi hjälpa våra medlemmar att öka sina kunskaper och sitt engagemang. Vi vill också utbilda lokala och regionala politiker och tjänstepersoner i olika drogpolitiska ämnen.

3 Hur länge ska projektet pågå?

–Projektmedel är beviljade för 2023, men vi hoppas på en fortsättning även för 2024 och 2025. Under slutet av 2022 hann vi smyga igång, det blir under 2023 vi drar igång på allvar.

–På våra interna föreläsningar är alla medlemmar inom IOGT-NTO-rörelsen välkomna att delta, i annan verksamhet är medlemmar inom projekt-distrikten välkomna. I den lokala och regionala verksamheten kommer vi rikta oss gentemot den aktuella kommunen eller regionen.

Ulrica Ambjörn

Emil Juslin

Foto: Jens Wingren

Alkohollobbyn satsar 90 miljoner årligen

IOGT-NTO och Movendi har kartlagt alkoholindustrins lobbyarbete i EU.

Big Alcohol Alkoholindustrin satsar enorma resurser på att påverka politiken. Det visar kartläggningen Uncorking Big Alcohol In The EU. Mellan 2014 och 2022 lyckades alkoholindustrin få träffa EU-kommissionen 270 gånger. Vilket ska jämföras med att civilsamhället fick möjlighet att träffa kommissionen sammanlagt 14 gånger. – Uppgifterna kommer från EU:s transparensregister. Där registreras alla möten som EU-kommissionärerna och deras kabinet har, säger Emil Juslin, politisk sekreterare i EU-frågor på IOGT-NTO.

Han tycker att obalansen är bekymmersam. – Den visar att man ser okritiskt på att träffa alkoholindustrin, vilket är allvarligt. De ser alkohol som en näringspolitisk fråga och alkohol som en vara bland andra. Att beslutsfattare så okritiskt lyssnar till industrin får konsekvenser. – Det förklarar varför förslag blir fördröjda och urvattnade under resans gång. Vi ser konsekvenserna hela tiden. Han tar EU:s cancerplan som ett exempel. – En tidig version som läckte ut innehöll väldigt skarpa formuleringar, men när det slutliga förslaget kom var det betydligt mer urvattnat.

Effektivt lobbyarbete kräver stora resurser. Sammanlagt uppskattar branschen själv att de spenderar nio miljoner euro (cirka 90 miljoner svenska kronor) årligen på lobbyarbete bara i EU. Enligt rapporten är det därför främst de stora företagen; som Pernod Ricard, Heineken, Diageo och Carlsberg, som har möjlighet att vara på plats och påverka.

Den lurigaste formen av lobbying är den som drivs av organisationer som bildats för att arbeta med företagans samhällsansvar, CSR (Corporate Social Responsibility). De lobbar inte för alkohol direkt, utan verkar indirekt. Det kan ske antingen genom att de producerar forskning som bekräftar industrins argument eller genom olika insatser för att stärka varumärket. Viktigast för industrin är att undvika att deras produkter ses som skadliga eller farliga. Hälsovarningar ses därför som ett stort hot. I rapporten beskrivs alkoholindustrins strategier för att underminera varje försök att införa effektiv och evidensbaserad alkoholkpolitik. Emil Juslin skulle gärna se att alkoholindustrin behandlas på samma sätt som tobaksindustrin. – När de ska konsulteras så ska det alltid balanseras av en organisation från civilsamhället. Eva Ekeröth

Ditt ställningstagande gör skillnad för många

Vems fel är det när ett barns förälder dricker för mycket? Det är uppenbarligen inte barnets fel, så det måste väl vara förälderns, eller hur? Det är så vi är vana vid att tänka. Vi dömer ut föräldern som en dålig människa. Vi lägger skulden och skammen på en förälder som bakom en söndertrasad relation till sitt barn ofta kämpar med ett missbruk. När någon inte ”klarar av” att ”hantera alkoholen” är det alltid den enskildes problem. Det är den enskilde individen som, på grund av att den är karaktärssvag eller oansvarig, som får bära korset för att den utvecklat ett missbruk. Men en människas alkoholvanor skapas inte ur ett vakuum. De är ett resultat av normer, kultur och lagar. Redan från späd ålder fostras vi in i alkoholnormen. Vi matas med en ständigt närvarande alkoholromantik som förhärskar alkohol och målar upp fylla som en odelat positiv arena för fest, skoj och livsnjutning. Alkoholkulturen bärs inte upp av de som vi menar dricker ”för mycket”. Den bärs upp

av alla andra. Den bärs upp av de vänner och bekanta som accepterar och uppmuntrar. Den bärs upp av de politiker som arbetar för att försämma alkoholkpolitiken. Inte minst bärs den upp av alkoholindustrin, som tjänar sina största pengar på de som dricker allra mest.

Vi bär såklart ett personligt ansvar för hur vi lever våra liv. Inte minst gäller det när vi som föräldrar sätter ett barn till världen. Men vi är också kollektivt ansvariga för vilka normer och värderingar vi väljer att förmedla till våra medmänniskor. Det är därför det nyktra ställningstagandet är så häftigt. Det är ett kraftfullt budskap om att nej, vi tänker inte ställa upp på den alkoholnorm som möjliggör så mycket lidande för så många barn och vuxna. Det är ett ställningstagande som är större än dig. Det gör skillnad för så många andra.

Lucas Nilsson
Förbundsordförande

”En människas alkoholvanor är ett resultat av normer, kultur och lagar.”

VÄLKOMMEN TILL IOGT-NTO:S KONGRESS 2023!

Ta chansen att vara med och påverka IOGT-NTO. Vi ses i Uppsala för en vecka med inspirerande samtal, ideologiska debatter och massor av skratt. Tillsammans utvecklar vi IOGT-NTO - Delta du också!

26 - 27 juni	Digital kongress
28 juni	Resdag
29 juni - 2 juli	Fysisk kongress i Uppsala
1 juli	Rörelsegemensam FEST - Välkommen!

Läs allt om kongressen på iogt.se/kongress

Posttidning B
Accent, Box 12825
112 97 Stockholm

Du vet väl att Accent finns som webbtidning?

Prenumerera på Accents nyhetsbrev så
får du veckans nyheter och reportage
direkt via mejl varje fredag!
Prenumerationen kostar inget.

Scanna koden med din
mobilkamera, eller gå in på
accentmagasin.se/nyhetsbrev.

